

Valentina Mikec
valentina@knjiznica-koprivnica.hr

PREGLEDNI RAD

УДК 021.65(497.5)

<https://doi.org/10.18485/bibliotekar.2024.66.2.5>

Ana Škvarić
ana@knjiznica-koprivnica.hr

Ljiljana Vugrinec
ljiljana@knjiznica-koprivnica.hr

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović” Koprivnica, Hrvatska

RAZVOJ I DRUŠTVENA ULOGA BIBLIOBUSNIH SLUŽBI NA PRIMJERU BIBLIOBUSNE SLUŽBE KNJIŽNICE I ČITAONICE „FRAN GALOVIĆ” KOPRIVNICA

SAŽETAK: Cilj ovoga rada je predstaviti razvoj Bibliobusne službe Knjižnice i čitaonice „Fran Galović” Koprivnica, u kontekstu razvoja djelatnosti pokretnih knjižnica u Republici Hrvatskoj u cjelini. Posebno, cilj je, kroz opisane programe i usluge koprivničke Bibliobusne službe, istaknuti društvenu ulogu pokretnih knjižnica jer su one u mjestima koja obilaze važni faktori u oblikovanju kulturnog života, a njihova podržavajuća uloga u radu odgojno-obrazovnih ustanova je nezamjenjiva. Rad, naposljetku, predstavlja promjene koje u poslovanju koprivničke Bibliobusne službe nastupaju nabavom novog bibliobusnog vozila, trećeg po redu u službi, čije je opremanje dovršeno u prvoj polovici 2024. godine, a koje je prostornom organizacijom, tehničkom opremom i specifikacijama primjereno potrebama korisnika knjižnica 21. stoljeća.

KLJUČNE RIJEČI: bibliobus, bibliobusna služba, pokretne knjižnice, mreža knjižnica, narodne knjižnice.

Uvod

Bibliobusna služba Knjižnice i čitaonice „Fran Galović” u 2024. godini obilježava 45 godina postojanja i djelovanja. U istoj godini izvršena je, nakon 20 godina, zamjena sada već dotrajalog bibliobusa, nabav-

ljenog 2004. godine, novim vozilom. Time je započelo novo razdoblje u radu službe, s tehnološki naprednijim i suvremeno opremljenim bibliobusom, koji pruža i nove mogućnosti. Stoga ovaj rad predstavlja svojevrsan pogled unatrag, s naglaskom na ključne točke u razvoju Bibliobusne službe u proteklih 45 godina, u kontekstu razvoja ukupne djelatnosti pokretnih knjižnica u Republici Hrvatskoj. Također, kroz pregled programa i usluga bibliobusa ističe se njegov značaj za stanovništvo malih i udaljenih mjesta koje pokretna knjižnica obilazi, te razmatraju pravci u kojima Bibliobusna služba nadalje želi razvijati svoju djelatnost i knjižnične usluge za korisnike.

Mnogo toga nije se promijenilo od samih početaka postojanja Bibliobusne službe u Koprivnici: kao i prije, bibliobus ima važnu društvenu i kulturnu, ali i socijalnu ulogu u mjestima koja obilazi, donoseći kulturne i obrazovne sadržaje, a time i veću kvalitetu života mještanima kojima bi ovakve usluge bile nedostupne kada ne bi bilo bibliobusa. S druge strane, ima i mnogo promjena, jer je koprivnička Bibliobusna služba tijekom godina mijenjala i prilagođavala metode i način rada, uvažavajući potrebe korisnika i trendove u razvoju narodnih knjižnica, te uvela brojne nove programe od kojih su neki detaljnije opisani u nastavku.

U članku je, također, opisano novo vozilo koprivničke bibliobusne službe koje je svojom prostornom organizacijom i opremom osmišljeno upravo u skladu s novim ulogama pokretne knjižnice, pritom ne zane-marujući njene tradicionalne zadatke.

Pokretne knjižnice kao dio mreže narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj

Bibliobusi kao pokretne knjižnice u Hrvatskoj imaju dugu tradiciju. Još 1911. u okolici Karlovca zabilježene su prve „prenosne knjižnice” kad su u kočijama s konjskom zapregom knjige prevožene do čitatelja po karlovačkoj okolici.¹ Prvi bibliobus u današnjem značenju – specijalno uređeno vozilo s funkcijom pokretne knjižnice, pušten je u rad 9. 6. 1969. u Rijeci, kao prvi namjenski bibliobus u tadašnjoj Jugoslaviji.² To znači da suvremene pokretne knjižnice u Hrvatskoj kontinuirano djeluju već više od 55 godina. Nakon Rijeke, 70-ih godina 20. stoljeća nabavljeni su namjenski bibliobusi i u drugim gradovima pa tako sada već više od 40 godina neprekinuto djeluju bibliobusne službe u Zagrebu, Karlovcu, Bjelovaru, Koprivnici i Čakovcu; bibliobusne službe u Zadru

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А
Р

¹ Ljiljana Črnjar i Ljiljana Vugrinec, „Pokretne knjižnice u Hrvatskoj: pogled iz prošlosti u budućnost”, *Pokretne knjižnice u Hrvatskoj: zbornik radova*, 10 (Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011).

² Ljiljana Črnjar i Ljiljana Vugrinec, „Pokretne knjižnice u Hrvatskoj: pogled iz prošlosti u budućnost”, 12.

бр.
2,
год.
2024.

i Vinkovcima bilježe dvadesetak godina postojanja, a u Križevcima je služba osnovana prije 15 godina.

Osobito veliki zamah djelatnost pokretnih knjižnica doživljava 2023. kada je u okviru EU projekta *Čitanjem do uključivog društva* sredstvima iz Europskog socijalnog fonda³ u Hrvatskoj samo u jednoj godini nabavljeno čak 11 novih bibliobusa te osnovano sedam novih bibliobusnih službi.⁴ Na početku 2024. stanje bibliobusnih službi u Hrvatskoj iznosi: 16 službi s ukupno 20 bibliobusa koji djeluju u 15 županija (od ukupno 21 županije), uključujući i područje grada Zagreba. Od ukupno 20 bibliobusa, dva su izgrađena na kamionskom podvozju, sedam na autobusnom podvozju, a 11 je bibliobusa u kombi vozilima koja su namjenski uređena i opremljena za bibliobusnu funkciju.

Djelatnost narodnih knjižnica, pa tako i pokretnih knjižnica, u Republici Hrvatskoj uređena je *Zakonom o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti*⁵ te podzakonskim aktima – standardima i pravilnicima. Zakon o knjižnicama propisuje obvezu osnivanja narodnih knjižnica u svim jedinicama lokalne samouprave, s tim da su općine i gradovi s manje od 3000 stanovnika koji nemaju vlastitu narodnu knjižnicu dužni posebnim ugovorom obavljanje djelatnosti narodne knjižnice povjeriti narodnoj knjižnici u drugoj općini ili gradu, ili za svoje područje osigurati usluge pokretne knjižnice – bibliobusa. Standard za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj⁶ navodi bibliobusno stajalište kao odgovarajuće ispunjenu zakonsku obavezu općine da svom stanovništvu osigura dostupnost knjižničnih usluga.

Ministarstvo kulture i medija u jesen 2023. donijelo je *Program razvoja mreže pokretnih knjižnica u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2023. do 2032.*⁷ strateški dokument koji predstavlja bitan temelj za osiguravanje sustavnog i stabilnog razvoja pokretnih knjižnica u budućnosti, kao važnog dijela mreža narodnih knjižnica u svim hrvatskim

---

³ Europski socijalni fond, Čitanjem do uključivog društva. <http://www.esf.hr/natjecaji/socijalno-ukljucivanje/citanjem-do-ukljucivog-drustva/> (preuzeto 11. 4. 2024).

⁴ Ljiljana Vugrinec, „Međunarodna suradnja putujućih knjižničara – krugovi koji se šire“, *Pokretne knjižnice – prije, za vrijeme (i poslije) pandemije korona virusa, 15. okrugli stol o pokretnim knjižnicama u Republici Hrvatskoj i 9. festival hrvatskih bibliobusa*, 108 (Vinkovci: Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci, 2021).

⁵ Ministarstvo kulture i medija, „Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti“, *Narodne novine* 17/2019, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_02_17_356.html (preuzeto 15. 4. 2024).

⁶ Ministarstvo kulture i medija, Standard za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj, *Narodne novine* 103/2021, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_09_103_1834.html (preuzeto 15. 4. 2024).

⁷ Ministarstvo kulture i medija, Program razvoja mreže pokretnih knjižnica u Republici Hrvatskoj od 2023. do 2032 (Zagreb, 9. listopada 2023). <https://min-kulture.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/knji%C5%BEnice//PROGRAM%20razvoja%20mre%C5%BEe%20pokretnih%20knji%C5%BEnica%209%20lis.pdf> (preuzeto 12. 4. 2024).

županijama. U ovom dokumentu, ističe se da su upravo pokretne knjižnice „... jedan od temeljnih promicatelja kulturnih sadržaja u ruralnim i slabo nastanjenim područjima RH, ponajprije vezanih uz poticanje čitanja, razvoja korisničke publike te uključivanja u kulturu stanovnika koji žive udaljeno od kulturnih središta ... u malim i razasutim naseljima te gradskim četvrtima koje nemaju uvjete za druge oblike djelovanja narodne knjižnice”.

Mreža narodnih knjižnica u Koprivničko-križevačkoj županiji

Koprivničko-križevačka županija jedna je od manjih u Hrvatskoj (površine 1772 km²). Nalazi se na sjeveru zemlje, uz rijeku Dravu i uz granicu s Republikom Mađarskom. Najveće naselje u županiji, ujedno i županijsko središte – grad Koprivnica, ima 29.000 stanovnika, a od glavnog grada Zagreba udaljeno je oko 100 km. U Koprivničko-križevačkoj županiji postoje četiri narodne knjižnice koje djeluju kao samostalne ustanove u kulturi: uz Knjižnicu i čitaonicu „Fran Galović” u Koprivnici, matičnu za ovo područje, tu su još Gradska knjižnica „Franjo Marković” Križevci i Gradska knjižnica Đurđevac te Narodna knjižnica Virje u istoimenoj općini Virje.

Prema Popisu stanovništva 2021, u županiji živi 101.221 stanovnik.⁸ Radi se o pretežno ruralnom i poljoprivrednom kraju, s prosječno 57 stanovnika po km². Upravo geografsko-demografske karakteristike područja, sastavljenog najvećim dijelom od vrlo malih, rastrkanih naselja, razlozi su zbog kojih se u županiji već više od 40 godina kontinuirano potiče razvoj pokretnih knjižnica, kao najracionalnijeg oblika narodnih knjižnica koji ujedno omogućuje dostupnost knjižničnih usluga najvećem mogućem broju stanovnika.

U županiji u 2024. djeluju dvije bibliobusne službe, u sastavu gradskih knjižnica u Koprivnici i Križevcima. Koprivnički bibliobus izgrađen je na kamionskom podvozju, ima dva člana posade (knjižničarku – voditeljicu Službe i vozača/knjižničarskog tehničara), a pruža uslugu u 17 općina gdje ima 55 stajališta u 39 naselja, 2 ustanove i 1 poduzeću. Bibliobusna služba Križevci s jednim zaposlenikom koji je ujedno i vozač i knjižničar (u manjem vozilu, kombi tipa) obilazi 35 stajališta u četiri okolne općine i na širem području grada Križevaca⁹. Upravo zahvalju-

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А
Р

⁸ Državni zavod za statistiku, Objavljeni konačni rezultati Popisa 2021. <https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270> (preuzeto 11. 4. 2024).

⁹ Knjižnica i čitaonica „Fran Galović” Koprivnica, Izvješće o radu Županijske matične razvojne službe za narodne i školske knjižnice u Koprivničko-križevačkoj županiji za 2022. godinu. <https://www.knjiznica-koprivnica.hr/wp-content/uploads/2024/01/Izvjesce-o-radu-zupanijske-maticne-sluzbe-za-2022.pdf> (preuzeto 15. 4. 2024).

бр.
2,
год.
2024.

jući bibliobusima, od 2015. cijela je županija pokrivena uslugama narodnih knjižnica, tj. ove su usluge dostupne u svim jedinicama lokalne samouprave u županiji.¹⁰ Bibliobusi uslužuju korisnike u svim općinama bez knjižnice – tj. u 21 općini, s ukupno oko 50.000 stanovnika.

Rezultati dobre organizacije i kvalitetnog stručnog rada knjižnica i bibliobusa u Županiji pokazuju se u podacima o njihovom korištenju. Usluge četiri narodne knjižnice i dva bibliobusa u 2023. koristilo je 16.722 aktivnih korisnika, tj. 16 % stanovnika ili svaki šesti stanovnik Županije. Zanimljivo je da su u 2023. čak 19 % ukupnog članstva (tj. 3.143 aktivnih korisnika) činili građani, djeca i odrasli, upisani u bibliobuse, što dovoljno govori o velikoj potrebi za pokretnim knjižnicama u svim naseljima koja bibliobusi posjećuju.¹¹

Obje bibliobusne službe dobile su nedavno (Križevci 2023; Koprivnica 2024), nova vozila koja su zamijenila dotrajale bibliobuse, stare 15 i 20 godina. Novi i moderni bibliobusi, tehnički napredniji i suvremeno opremljeni bili su preduvjet za nastavak pružanja usluga za sve aktualne i potencijalne nove korisnike pokretnih knjižnica u Koprivničko-križevačkoj županiji.

Kratak pregled razvoja Bibliobusne službe Knjižnice i čitaonice „Fran Galović Koprivnica” od osnivanja (1979) do danas

Bibliobusna služba djeluje u okviru Knjižnice i čitaonice „Fran Galović” u Koprivnici od 1979. godine, kada je i nabavljen prvi namjenski bibliobus – specijalno uređeno vozilo na autobusnom podvozju, namijenjeno pružanju knjižničnih usluga. U početku, bibliobus je pružao uslugu u 20 naselja na širem području (tadašnje) Općine Koprivnica. Posebno je oduvijek bila važna njegova uloga u općinama koje tada nisu imale nikakve knjižnice, pogotovo uz male područne škole.

Drugi po redu bibliobus u službi, koji je bio korišten sve do 2024. godine, nabavljen je 2004. Svojevremeno, u trenutku nabave, bilo je to suvremeno vozilo izgrađeno i opremljeno po najmodernijim europskim standardima. U prikupljanju sredstava za nabavu novog bibliobusa značajnu su ulogu odigrali upravo građani koji su kroz akciju „S.O.S. za bibliobus”, koju je pokrenula Knjižnica i čitaonica „Fran Galović” Koprivnica prikupili inicijalna sredstva te dali poticaj lokalnim i državnim

---

¹⁰ Ljiljana Vugrinec, „Pokretne knjižnice – bibliobusi Koprivničko-križevačke županije 1979.–2019.”, *Podravski zbornik* br. 46 (2020): 130. <https://hrcak.srce.hr/en/clanak/357916>, (preuzeto 15. 4. 2024).

¹¹ „Stigli novi bibliobusi koji dolaze u sve gradove i općine: 45 godina putujućih knjižnica u Županiji”, *Županijski list* br. 19/15(2024): 43. <https://www.kckzz.hr/hr/component/k2/item/4310-zupanijski-list-broj-19> (preuzeto 11. 6. 2024).

vlastima da se uključe u sufinanciranje nabave novog bibliobusnog vozila. Bio je to još jedan dokaz koliko je „knjižnica na kotačima” potrebna i omiljena među svojim korisnicima. Novo vozilo omogućilo je u to vrijeme, ranih 2000-ih, značajno proširenje područja obilaska i povećanje broja stajališta širom Koprivničko-križevačke županije.

Prijeloman trenutak u radu Službe dogodio se prije desetak godina, 2014. godine – igrom slučaja, upravo u godini obilježavanja 35 godina postojanja koprivničke Bibliobusne službe i 10 godina rada tadašnjeg vozila, došlo je i do velikih kadrovskih promjena u bibliobusu: dvojica dugogodišnjih članova posade, vozač i knjižničar, koji su vodili ovu Službu od samih njenih početaka, otišli su u zasluženu mirovinu. Nova, mlada posada preuzela je mrežu od 48 stajališta u 17 općina koprivničke Podravine,¹² te postupno započela s osuvremenjivanjem rada bibliobusa i uvođenjem novih programa i usluga. Daljnji razvoj Službe išao je u smjeru širenja mreže stajališta te pozicioniranja pokretne knjižnice kao podrške odgojno-obrazovnim ustanovama u županiji¹³; uvedeni su novi programi za djecu, ali i za odrasle, posebno nastavnike i odgajatelje u školama i dječjim vrtićima.

Danas (2024), u sklopu dvotjednoga rasporeda, bibliobus posjećuje ukupno 55 stajališta u 17 općina širom županije te u prigradskim naseljima grada Koprivnice. Od ukupnog broja stajališta, njih 27 se nalazi se uz škole, 12 uz vrtiće, a 11 ih je na lokacijama gdje se vrtić i škola nalaze jedno do drugoga. U 2023. godini u bibliobus je bilo učlanjeno ukupno 2149 korisnika. Najbrojniji članovi su djeca dobi od 7 do 15 godina koja čine gotovo 50 % ukupnoga članstva. Po brojnosti, slijede bebe i mala djeca do 7 godina s udjelom nešto manjim od 30 % u ukupnom članstvu. Zaposlenih korisnika je 12 %, umirovljenika 5 %, nezaposlenih oko 2 %. Skupine koje najmanje koriste bibliobus jesu srednjoškolci i studenti koji čine ispod 1 % od ukupnog broja članova, ali to nije ni neobično, s obzirom na to da bibliobus dolazi na svoja stajališta radnim danima prijedodne, kada ni srednjoškolci ni studenti u pravilu nisu kod kuće jer su u školi i na fakultetima.

¹² Ana Škvarić i Ljiljana Vugrinec, „Uloga pokretnih knjižnica – bibliobusa u mreži narodnih knjižnica: primjer grada Koprivnice i Koprivničko-križevačke županije u Republici Hrvatskoj”, *Kragujevačko čitalište* br. 40 (2015): 2. https://issuu.com/nbkg/docs/kragujevacko_citaliste_decembar_201 (preuzeto 10. 4. 2024).

¹³ Ana Škvarić, „Mogućnosti pokretne knjižnice kao podrške odgojno obrazovnim ustanovama na području Koprivničko-križevačke županije”, 16. *Okrugli stol o slobodnom pristupu informacijama*, 146–155 (Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2016).

Pregled novijih usluga i programa Bibliobusa Koprivnica za korisnike

Tradicionalna funkcija bibliobusa – mjesta kamo se dolaze posuditi knjige i vratiti one pročitane – u koprivničkoj Bibliobusnoj službi značajno je promijenjena u posljednjih desetak godina. Važna uloga bibliobusa kao javnog prostora i mjesta okupljanja, što je jedna od osnovnih funkcija svake narodne knjižnice¹⁴ postojala je od samog osnutka službe, ali od 2014. nadalje posvećuje joj se posebna pažnja. Uz razvijanje novih programa i usluga, izraženo je nastojanje da se ti programi u što većoj mjeri provode upravo u samom bibliobusu (a ne, primjerice, u alternativnim prostorima, kao što su učionice u seoskim školama sl.). Tako se nastoji potaknuti korisnike na neobavezan dolazak i ležeran boravak u bibliobusu, npr. radi razgovora i druženja – a ne samo radi posudbe knjiga – jednako kao što korisnici često provode vrijeme i u klasičnim knjižnicama. Popularizacijom prostora pokretne knjižnice kao mjesta okupljanja i susreta, čitanja, pričanja priča, igranja, razmjene korisnih informacija, razvija se društvena uloga bibliobusa, što značajno doprinosi kvaliteti života u malim i udaljenim mjestima u županiji.

Primjerice, djeca – korisnici stacioniranih narodnih knjižnica često imaju priliku sudjelovati u pričaonicama i igraonicama, u čitanju slikovnica i razgovoru o njima i slično, budući da su to programi koji se praktično na dnevnoj bazi organiziraju kao redovni sadržaji rada dječjih odjela u knjižnicama. No, mališani koja žive u mjestima gdje nema knjižnica, nemaju priliku u svojoj sredini uopće sudjelovati u takvim aktivnostima. Zato je u koprivničkom bibliobusu pokrenut program pod nazivom *Čitamo i družimo se u bibliobusu*,¹⁵ namijenjen djeci predškolske i osnovnoškolske dobi, a zamišljen kao redovno okupljanje djece u bibliobusu uz čitanje priča i slikovnica.¹⁶ Najmlađim korisnicima na seoskim stajalištima to je bilo nešto potpuno novo i za njih je predstavljalo pravo otkriće. Zato je program jednako popularan i danas, kao i prije 10 godina, kada je pokrenut. Djeca se jako raduju svakom dolasku bibliobusa u njihovo mjesto i jedva čekaju da vide koju će im zanimljivu slikovnicu ovaj put pročitati knjižničarka. Nakon čitanja, obično slijedi i razgovor o pročitanoj, a djeca, ponekad i samoinicijativno, izrade i likovne radove prema motivima iz priče, koje donesu sljedeći put kad

---

¹⁴ Hrvatsko knjižničarsko društvo, *IFLA-ine Smjernice za narodne knjižnice* (Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011), 21.

¹⁵ Ana Škvarić, „Čitamo i družimo se u Bibliobusu, novi program koprivničke bibliobusne službe”, *Svezak* god. 17, br. 17 (2015): 20. https://www.drustvo-knjiznicara-bpkp.hr/svezak/svezak17/Svezak_17_2015.pdf (preuzeto 12. 4. 2024).

¹⁶ *Ibid.*, 21.

bibliobus dođe. Za druženja ove vrste knjižničari nastoje birati nove, kvalitetne slikovnice i lijepe, poticajne priče koje mogu probuditi dječju maštu te ih potaknuti da i sami posude i pročitaju istu ili neku sličnu slikovnicu.

Još jedna, djeci vrlo omiljena, edukativna radionica *Tužna slikovnica* ima za cilj podučiti i pokazati im kako i zašto čuvati knjige.¹⁷ U ovoj radionici djeca kroz poučnu i zabavnu priču, koju im ispriča knjižničarka, uče kako se knjigom koristiti, gdje pravilno odlagati knjige u vlastitom domu, kako ih zaštititi od kućnih ljubimaca i slično. Također, imaju priliku s knjižničarkom praktično “popraviti” jednu od starijih, oštećenih slikovnica, te joj tako produžiti životni vijek.

Vrlo popularna usluga bibliobusa, koju je prije desetak godina također pokrenula tada nova posada bibliobusa, zove se *Vrećica znanja i zabave*.¹⁸ Naime, knjižničari su primijetili da većina odgajateljica iz dječjih vrtića koje dolaze u bibliobus, u određeno doba godine traže literaturu s istim ili sličnim temama. U daljim kontaktima s odgajateljicama, napravljen je odabir tema koje se obrađuju s djecom u okviru odgojno-obrazovnog programa dječjih vrtića, po različitim odgojnim skupinama. Formirane su posebne tematske „vrećice”, odnosno torbe koje sadrže slikovnice, igračke, prijedloge za zajedničke aktivnosti i popise online izvora s idejama za kreativan rad – namijenjene zajedničkom radu s djecom u dječjim vrtićima. U bibliobusu se tako mogu posuditi vrećice s građom i sadržajima o životinjama, zanimanjima, godišnjima dobima, vatrogascima, obitelji, ekologiji, o emocijama itd., a prema potrebi i u skladu s mogućnostima dodaju se i nove teme.

Projekt Bibliobusa *Rastemo čitajući*¹⁹ osvojio je 2016. godine nagradu INELI Balkans Innovation Award za inovativnu knjižničnu uslugu, te ga je zahvaljujući tome financirala međunarodna organizacija Future Library. Projekt je pokrenut 2017, a uključio je kreiranje knjižničnih kutija koje sadrže slikovnice, radne materijale za učenje i pripremu za polazak u osnovnu školu, literaturu koja potiče njegovanje različitosti, građu za stručno usavršavanje odgojiteljica i po jedno tablet računalo opremljeno edukativnim aplikacijama za učenje i igru.²⁰

Ciljevi projekta su poticanje čitanja i razvoj informacijske i informatičke pismenosti djece predškolske dobi, podrška vrtićima i školama u usvajanju odgojno-obrazovnih ishoda planiranih Nacionalnim

¹⁷ Ana Škvarić, „Mogućnosti pokretne knjižnice kao podrške odgojno obrazovnim ustanovama na području Koprivničko-križevačke županije”, 150.

¹⁸ Ibid., 150.

¹⁹ Ana Škvarić, „Rastemo čitajući: program poticanja rane pismenosti u ruralnim područjima Koprivničko-križevačke županije”, *Svezak* god. 19, br. 19 (2017): 25. <https://issuu.com/drustvoknjinicarabilogorepodravineik/docs/svezak-19-2017> (preuzeto 10. 4. 2024.).

²⁰ Ibid., 25.

kurikulumom za rani i predškolski odgoj i obrazovanje,²¹ promicanje svijesti o važnosti socijalne inkluzije i njegovanja tolerancije, promicanje svijesti roditelja djece predškolskog uzrasta o važnosti poticanja čitanja od najranije dobi te obrazovnim i kreativnim mogućnostima informacijsko-komunikacijske tehnologije. Ciljevi projekta također su bili i podržavanje profesionalnog razvoja i cjeloživotnog učenja djelatnica vrtića uključenih u program, ali i osnaživanje i nadogradnja postojećih kvalitetnih odnosa Bibliobusne službe i odgojno-obrazovnih ustanova u mjestima koja obilazi koprivnički bibliobus.

„Knjižnične kutije” se tako već 7 godina redovito distribuiraju u dječje vrtiće gdje odgajateljice i djeca mogu slobodno koristiti sav njihov sadržaj kroz određeno vrijeme. Evaluacija je pokazala pozitivan utjecaj materijala koji su se našli u kutijama na razvoj predčitalačkih vještina i navika, te na jačanje svijesti o važnosti tolerancije i socijalne inkluzije kod djece predškolske dobi. Materijali namijenjeni odgajateljicama pokazali su se kao kvalitetna podrška cjeloživotnom učenju. Danas se projekt provodi uz podršku županije i Ministarstva kulture i medija RH, a trenutno (2024) je uključeno 16 vrtića, sa oko 320 djece predškolske dobi i preko 30 zaposlenika vrtića.

Na tragu praćenja aktualnih potreba korisnika, posada koprivničkog bibliobusa se 2018. godine uključuje u nacionalni projekt *STEM revolucija se nastavlja: knjižnice* i kreće s održavanjem radionica po školama s *micro:bit* računalima u cilju promoviranja digitalne uključenosti i informatičke pismenosti među djecom osnovnoškolske dobi.²² Program danas ima naziv *Nove tehnologije u bibliobusu*, te se kontinuirano nadograđuje nabavom opreme i osmišljavanjem novih radionica za djecu predškolske i osnovnoškolske dobi. Od školske godine 2019/2020. pokrenut je program *U(čitaj mi) knjižnicu* u sklopu kojega se u najmanjim školama otvaraju knjižni kutci s građom iz bibliobusa na dugoročnoj posudbi kao dodatna potpora fondovima školskih knjižnica.²³

Iako puna izazova, 2020. Godina – prva godina obilježena pandemijom COVID-a 19 – donijela je i jedan neočekivan i vrijedan projekt u Bibliobusu Koprivnica. Te je godine u izdanju Knjižnice i čitaonice „Fran Galović” Koprivnica izašla slikovnica *Magdalenina knjižnica na kotačima* autorice Željke Horvat-Vukelja, jedne od najznačajnijih hr-

---

²¹ Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/nacionalni-kurikulum/nacionalni-kurikulum-za-rani-i-predskolski-odgoj-i-obrazovanje/3478> (preuzeto 10. 4. 2024).

²² Petra Dravinski, „Četrdeset godina pokretne knjižnice u Koprivnici”, *Svezak* god. 21, br. 21 (2019): 27–29. http://www.drustvo-knjiznicara-bpkp.hr/svezak/svezak21/Svezak_21_2019.pdf (preuzeto 15. 4. 2024).

²³ Petra Dravinski i Ljiljana Vugrinec, „U(čitaj mi) knjižnicu – novi program koprivničkog bibliobusa”, *Svezak* god. 22, br. 22 (2020): 32. http://www.drustvo-knjiznicara-bpkp.hr/svezak/svezak22/Svezak_22_2020.pdf (preuzeto 15. 4. 2024).

vatskih dječjih književnica, s ilustracijama Andreje Živko. Zanimljivost je u vezi ove slikovnice to što je priča koja je pretvorena u slikovnicu inspirirana autoričnim gostovanjima u školama i dječjim vrtićima u mjestima koja obilazi upravo Bibliobus Koprivnica.²⁴ Slikovnica je našla svoje mjesto u gotovo svim hrvatskim narodnim knjižnicama, a 2022. objavljeno je i novo izdanje na engleskom jeziku.

Najnoviji bibliobusni programi nastoje što više, uz djecu, u svoje aktivnosti uključiti i odrasle korisnike. Tako je od 2022. pokrenut program *U obitelji čitatelji svi* u sklopu kojega su u posebnim torbicama/naprtnjačama formirani kompleti građe koji cijeloj obitelji omogućuju zajedničko čitanje, igru, kreativne aktivnosti i učenje kroz zabavu. Također, kroz program *Bibliobus vam dovodi u goste* organiziraju se edukativno-zabavne predstave za učenike viših razreda osnovnih škola, njihove roditelje i ostale članove obitelji, a bibliobus nudi i uslugu *Knjiga na kućnom pragu* kojom se starijim osobama, osobama s invaliditetom ili s poteškoćama kretanja knjižnična građa dostavlja na kućni prag.

Spomenute usluge i programi osmišljeni i uvedeni u rad bibliobusa tijekom posljednjih desetak godina, kontinuirano se provode, uz prilagodbe za kojima se ukaže potreba na temelju praćenja interesa i zahtjeva korisnika. U skladu s mogućnostima, bibliobus također povremeno posjećuje institucije gdje inače nema svoja redovita stajališta - na primjer, Centar za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju Podravsko sunce, domove za starije, vrtiće u samom gradu Koprivnici i slično). Populariziranje bibliobusa i njegovih zadaća na ovaj način također pridonosi poticanju čitanja i širenju dostupnosti knjiga i kulturnih sadržaja građanima.

Prostorna i tehnička ograničenja u radu službe sa starim vozilom i njihova rješenja u novom vozilu

Opisani programi i usluge u koprivničkom bibliobusu godinama su se provodili uz brojne prostorne i tehničke izazove. Stari bibliobus imao je tradicionalno opremljen prostor koji je bio osmišljen ponajprije za pružanje osnovnih knjižničnih usluga, odnosno za posudbu i vraćanje knjiga. Malen, mračan i oskudno opremljen kutak za sjedenje sugerirao je što kraće zadržavanje korisnika u bibliobusu, što nije bilo u skladu s funkcijom moderne knjižnice ni s trendovima u opremanju knjižničnih prostora. Nasuprot tome, suvremene knjižnice, pa i pokretne, orijentirane su prvenstveno na korisnike tako da im omogućuju ugodan boravak, samostalnost u korištenju usluga, kvalitetnu opremljenost informacijsko-komunikacijskom tehnologijom i mogućnost da se u takvom nači-

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А
Р

бр.
2,
год.
2024.

²⁴ Ana Škvarić, „Magdalenina knjižnica na kotačima: od priča u bibliobusu do priče o bibliobusu“, *Arhivi*, br. 9 (2021): 28. <https://hrcak.srce.hr/clanak/392379>, (preuzeto 15. 4. 2024).

nu rada prostor knjižnice može lako i jednostavno prilagoditi različitim potrebama korisnika, programima i uslugama.

Procesi transformacije i promišljanja narodnih knjižnica o vlastitim ciljevima i uslugama, načinu rada, a u sklopu toga i o prostorima u kojima djeluju kontinuirano se odvijaju oduvijek, ali možemo reći da su osobito intenzivni u posljednjim desetljećima.²⁵ Veliki odjek u svijetu u viđenju organizacije prostora, načina poslovanja s korisnicima i promišljanju zadataka narodne knjižnice imala je, primjerice, izgradnja i otvorenje zgrade Dokk1 u Aarhusu u Danskoj 2015, javnog prostora koji okuplja brojne funkcije, a jedna od njih je i funkcija gradske knjižnice.²⁶

U Knjižnici i čitaonici „Fran Galović” Koprivnica i njejoj Bibliobusnoj službi čvrsto je bilo uvjerenje da ovakav smjer u organizaciji prostora – koji će biti multifunkcionalan i prilagođen potrebama samih korisnika – trebaju slijediti i bibliobusi, unatoč vrlo ograničenoj kvadraturi i drugačijoj organizaciji poslovanja. Prije svega, to znači da u bibliobusu treba biti omogućen ugodan dulji boravak korisnika, učenje, provođenje programa za različite korisničke skupine, te pristup informacijsko-komunikacijskim tehnologijama. Stoga su se u planiranju opremanja novog, budućeg vozila koprivničke Bibliobusne službe ove potrebe i ciljevi nastojali ostvariti u najvećoj mogućoj mjeri.

Proces nabave novog vozila započeo je kao dvogodišnji projekt 2022. godine, kada je knjižnica nabavila kamionsko podvozje marke Iveco. U drugoj godini projekta, 2023. godine, nastavljena je nadogradnja i opremanje vozila. Radovi su povjereni tvrtki Fera Avto iz Maribora, a dovršeni novi bibliobus isporučen je sredinom 2024. godine.

Novo vozilo izrađeno je na kamionskom podvozju koje je najprimjerenije nizinskom i umjereno brežuljkastom terenu koprivničke Podravine. U opremanju prostora, osim što se pazilo da se ostvare sve tehničke pretpostavke za ugodan boravak korisnika i djelatnika u vozilu (kvalitetan sustav grijanja i hlađenja, dovoljno dnevnog svjetla, prozori s mogućnošću otvaranja, kvalitetno LED osvjetljenje unutrašnjosti), posebna pažnja posvećena je činjenici da ulazak u vozilo treba biti dostupan svima pa je ono opremljeno i rampom za osobe s invaliditetom, te rukohvatima primjerenima djeci i odraslima.

Budući da je novi bibliobus zamišljen kao mjesto u kojem će se korisnici rado okupljati, družiti, zadržavati, čitati i sl., ključno je bilo organizirati interijer kako bi u njemu bilo što više sjedećih mjesta za ko-

---

²⁵ Dennis Pierce, 21st Century Libraries: Changing from the Ground Up, *libraryjournal.com*, 21. 7. 2021. <https://www.libraryjournal.com/story/2-st-century-lbraries-changing-from-the-ground-up-lj210616> (preuzeto 12. 4. 2024).

²⁶ Dokk1, <https://www.dokk1.dk/english> (preuzeto 15. 4. 2024).

risnike, pozivajućih kutaka za zadržavanje, mjesta za sve vrste knjižnične građe, a ne samo za knjige. Stoga je novo vozilo opremljeno velikom kutnom sjedećom garniturom, cijela jedna bočna strana vozila umjesto donje police za knjige ima ugrađena velika korita za slikovnice koja, osim što mogu na adekvatan način primiti velik broj slikovnica (koje je jednostavno pregledavati i pretraživati), ujedno imaju i tapecirane pomične poklopce koji po potrebi služe i kao sjedala. Sjedeće mjesto za korisnike smješteno je i pored posudbenog pulta. Ovako velik broj sjedećih mjesta u kombinaciji s kvalitetnim osvjetljenjem čini ugodan prostor koji poziva na zadržavanje, listanje knjiga, čitanje novina, igranje društvenih igara, korištenje igračkaka, crtanje, razgovor, druženje.

Osim što je osiguran ugodniji boravak korisnicima, isto je omogućeno i osoblju – umjesto dosadašnjeg (pre)malog posudbenog pulta i loše pozicioniranog priručnog stolića za knjižničara (usred vozila), novo vozilo organizirano je tako da su glavni posudbeni pult i radni stol za knjižničara izdvojeni iz korisničkog prostora, ali vidljivi i dostupni svakom korisniku. Pri tome je knjižničaru ipak omogućeno ugodnije i funkcionalnije obavljanje organizacijskih i administrativnih poslova, koji se obavljaju na terenu, tj. u samom u vozilu. Bibliobus je također opremljen umivaonikom s tekućom vodom, mikrovalnom pećnicom i hladnjakom, kako bi posadi bibliobusa barem djelomično bili omogućeni uvjeti rada koji su za njihove kolege u stacionarnim knjižnicama uobičajeni.

Novost je i stajaće mjesto za računalo za sve korisnike kojima je potreban pristup informatičkoj opremi i internetu te višenamjenski uređaj printer/skener/kopirka, koji je također na usluzi korisnicima bibliobusa. Ugrađeni su projektor i projektorsko platno koje u slučaju potrebe tj. provođenja specifičnih programa može poslužiti i kao pregrada u korisničkom prostoru. Naposljetku, novi bibliobus ima ugrađenu vanjsku tendu dužine 4 m, koja omogućuje boravak na otvorenom uz bibliobus, kad vremenske prilike i vremensko trajanje zadržavanja na stajalištu to dopuštaju koja, osim što štiti od sunca, omogućuje i kreiranje svojevrsnog alternativnog prostora izvan bibliobusa, vizualno povezujući vanjske i unutarnje sadržaje.

Budućnost Bibliobusne službe s novim vozilom

Nabava novog vozila bila je pretpostavka ne samo za daljnji razvoj, već i za sam opstanak Bibliobusne službe u Koprivnici, jer prethodno vozilo iz 2004, nakon 20 godina vožnje i rada na terenu više nije bilo ni pouzdano za rad, niti primjereno suvremenim potrebama. Novi bibliobus donio je mogućnost ostvarivanja dodatne kvalitete rada i pružanja usluga za korisnike. Osim ugodnog boravka korisnika i djelatnika u samom vozilu, te veće prilagodljivosti i pristupačnosti, uz novu prilago-

đenu signalizaciju, od novog prostora u bibliobusu ujedno se očekuje da će omogućiti brže i lakše snalaženje, te veću samostalnost korisnika u samom bibliobusu. Odgovarajućom suvremenom opremom, novi bibliobus će omogućiti i pružanje novih usluga, npr. korištenje igraćaka, ali i računalne opreme (interneta, programa za pisanje itd.), obavljanje tehničkih usluga na zahtjev (printanje, skeniranje) te provođenje novih programa, posebice vezanih uz razvoj informacijske, informatičke i medijske pismenosti među korisnicima svih životnih dobi.

Nakon rješavanja pitanja novog vozila, a time i ostvarivanja prostornih pretpostavki za daljnji rad pokretne knjižnice, što je u starom bibliobusu najviše nedostajalo, glavni izazov za Bibliobusnu službu Knjižnice i čitaonice „Fran Galović” Koprivnica ostaje potencijalno širenje mreže stajališta. Potreba i zahtjeva za uvođenjem novih stajališta na terenu i dalje ima sve više, ali ih trenutno nije moguće zadovoljiti. Glavni je razlog tome činjenica da s jednom dvočlanom posadom u bibliobusu koja radi samo u jednoj smjeni, trenutno ni fizički ni vremenski nije izvedivo daljnje dodavanje novih stajališta jer je postojeći raspored bibliobusa već prenapregnut. Čak niti druga, poslijepodnevna smjena rada postojećeg bibliobusa ne bi mogla u potpunosti riješiti problem jer su potrebe za bibliobusnim stajalištima većinom prijedodne (uz vrtiće, škole i sl.). Zbog toga se u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović” Koprivnica razmatra opcija nabave još jednog, manjeg bibliobusa kombi tipa za koprivničku Bibliobusnu službu s kojim bi se u raspored moglo dodati još stajališta, pogotovo uz prometno slabije dostupne područne škole i vrtiće, te domove za starije i nemoćne kojih je sve više u ovom kraju. Takvo, prilagodljivo bibliobusno vozilo omogućilo bi i pristup najmanjim naseljima do kojih vode vrlo uske ceste i strmi putevi, do kojih postojeći veliki, desetmetarski bibliobus trenutno ne može dolaziti.

Dok se ne realizira nabava dodatnog vozila, u koprivničkoj Bibliobusnoj službi će se i dalje nastaviti pratiti promjene u načinima rada i poslovanja suradničkih ustanova na terenu – škola, vrtića i slično – kako bi se rad bibliobusa i raspored njegovih dolazaka te mjesta na kojima stoji na terenu što bolje prilagodili njihovim potrebama i kako bi postojeći bibliobus došao do što većeg broja postojećih i potencijalnih korisnika.

Zaključak

Pokretne knjižnice značajno doprinose poboljšanju uvjeta života i kulturnog i obrazovnog standarda za sve stanovnike mjesta koja obilaze, djecu i odrasle. Osim što korisnicima donose mogućnost samostalnog izbora knjiga u vozilu, bibliobusi su i važna podrška odgojno-obrazovnom radu škola i vrtića. Pokretna knjižnica osigurava dopunu ponude školskih knjižnica te pruža podršku odgojno-obrazovnom radu predš-

kolskih ustanova kroz prilagođene usluge za roditelje, nastavnike i odgajatelje. Usluživanje starih i nemoćnih korisnika, kao i osoba s invaliditetom, odlaskom do njihovog kućnog praga, također je važan dio misije pokretne knjižnice.

Dostupnost knjižničnih programa i usluga u malim mjestima Koprivničko-križevačke županije putem bibliobusa doprinosi smanjenju razlika u pristupu kvalitetnim sadržajima, pa tako i mogućnostima za učenje i razvoj za njihove stanovnike. Sadržaji koje donosi bibliobus obogaćuju kulturni život te osnažuju cijelu zajednicu kroz priliku za druženje i učenje. Sve navedeno upućuje na izuzetno važnu društvenu ulogu koju pokretne knjižnice imaju u životima stanovnika malih, udaljenih i nerijetko prometno loše povezanih ruralnih mjesta. Bibliobusi su mjesta okupljanja, druženja, susreta, što koprivnička Bibliobusna služba planski i sustavno potiče i razvija.

Osim razvijanja odgovarajućih programa i usluga, osnovni preduvjet za održavanje postojeće društvene uloge pokretne knjižnice, te za njezino jačanje i razvoj jest suvremeno, tehnički kvalitetno opremljeno vozilo koje odgovara potrebama korisnika 21. stoljeća. Takvo vozilo pored tradicionalne informacijske usluge i posudbe knjiga u svom prostoru može ponuditi i brojne druge programe kulturnog, edukativnog i zabavnog sadržaja, kao i pristup internetu i tehničke usluge onima koji ih ne mogu dobiti na drugim mjestima.

Novo vozilo koprivničke Bibliobusne službe kreirano je da bi zadovoljilo upravo takve, iskazane i neiskazane, ali prepoznate potrebe korisnika. Stoga su njegova nabava i opremanje bili presudni za opstanak službe i njezin daljnji razvoj. Koprivnička Bibliobusna služba s novim će vozilom i dalje pružati podršku stanovnicima koprivničke Podravine u svim aspektima njihovih života i biti podrška razvoju zajednice i društva u cjelini.

Literatura:

1. Črnjar, Ljiljana i Ljiljana Vugrinec. „Pokretne knjižnice u Hrvatskoj: pogled iz prošlosti u budućnost”, *Pokretne knjižnice u Hrvatskoj: zbornik radova*, 10, uredile Ljiljana Vugrinec, Ljiljana Črnjar, Frida Bišćan, 9–29. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.
2. Dokk1, <https://www.dokk1.dk/english> (preuzeto 15. 4. 2024).
3. Dravinski, Petra, „Četrdeset godina pokretne knjižnice u Koprivnici”, *Svezak god. 21, br. 21* (2019): 27–29. http://www.drustvo-knjiznicara-bpkp.hr/svezak/svezak21/Svezak_21_2019.pdf (preuzeto 15. 4. 2024).

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А
Р

бр.
2.
год.
2024.

4. Dravinski, Petra i Ljiljana Vugrinec. „Učitaj mi) knjižnicu – novi program koprivničkog bibliobusa”, *Svezak* god. 22, br. 22 (2020): 32. http://www.drustvo-knjiznicara-bpkp.hr/svezak/svezak22/Svezak_22_2020.pdf (preuzeto 15. 4. 2024).
5. Državni zavod za statistiku, *Objavljeni konačni rezultati Popisa 2021*. <https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270> (preuzeto 11. 4. 2024).
6. Europski socijalni fond, Čitanjem do *uključivog društva*. <http://www.esf.hr/natjecaji/socijalno-ukljucivanje/citanjem-do-ukljucivog-drustva/> (preuzeto 11. 4. 2024).
7. Hrvatsko knjižničarsko društvo, *IFLA-ine Smjernice za narodne knjižnice*, Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.
8. Knjižnica i čitaonica „Fran Galović” Koprivnica, *Izješće o radu Županijske matične razvojne službe za narodne i školske knjižnice u Koprivničko-križevačkoj županiji za 2022. godinu*. <https://www.knjiznica-koprivnica.hr/wp-content/uploads/2024/01/Izvjescje-o-radu-zupanijske-maticne-sluzbe-za-2022.pdf> (preuzeto 15. 4. 2024).
9. Ministarstvo kulture i medija, *Program razvoja mreže pokretnih knjižnica u Republici Hrvatskoj od 2023. do 2032*. Zagreb, 9. listopada 2023. <https://min-kulture.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/knji%C5%BEenice//PROGRAM%20razvoja%20mre%C5%BEe%20pokretnih%20knji%C5%BEenica%209%20lis.pdf> (preuzeto 12. 4. 2024).
10. Ministarstvo kulture i medija, *Standard za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj*, Narodne novine 103/2021, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_09_103_1834.html (preuzeto 15. 4. 2024).
11. Ministarstvo kulture i medija, *Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti*, Narodne novine 17/2019, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_02_17_356.html (preuzeto 15. 4. 2024).
12. *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje*, <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/nacionalni-kurikulum/nacionalni-kurikulum-za-rani-i-predskolski-odgoj-i-obrazovanje/3478> (preuzeto 10. 4. 2024).
13. Pierce, Dennis. *21st Century Libraries: Changing from the Ground Up*, libraryjournal.com, 21. 7. 2021. <https://www.libraryjournal.com/story/2-st-century-lbraries-changing-from-the-ground-up-lj210616> (preuzeto 12. 4. 2024).

14. „Stigli novi bibliobusi koji dolaze u sve gradove i općine: 45 godina putujućih knjižnica u Županiji”, *Županijski list* br. 19/15 (2024): 43. <https://www.kckzz.hr/hr/component/k2/item/4310-zupanijski-list-broj-19> (preuzeto 11. 6. 2024).
15. Škvarić, Ana. „Čitamo i družimo se u Bibliobusu, novi program koprivničke bibliobusne službe”, *Svezak* god. 17, br. 17 (2015): 20–21. https://www.drustvo-knjiznicara-bpkp.hr/svezak/svezak17/Svezak_17_2015.pdf (preuzeto 12. 4. 2024).
16. Škvarić, Ana. „Rastemo čitajući: program poticanja rane pismenosti u ruralnim područjima Koprivničko-križevačke županije”, *Svezak* god. 19, br. 19 (2017): 25. <https://issuu.com/drutvoknjiznicarabilogorepodravineik/docs/svezak-19-2017> (preuzeto 10. 4. 2024).
17. Škvarić, Ana. „Magdalenina knjižnica na kotačima: od priča u bibliobusu do priče o bibliobusu”, *Arhivi* br. 9 (2021): 28. <https://hrcak.srce.hr/clanak/392379> (preuzeto 15. 4. 2024).
18. Škvarić, Ana. „Mogućnosti pokretne knjižnice kao podrške odgojno obrazovnim ustanovama na području Koprivničko-križevačke županije”, *16. Okrugli stol o slobodnom pristupu informacijama*, 146–155. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2016.
19. Škvarić, Ana i Ljiljana Vugrinec. „Uloga pokretnih knjižnica – bibliobusa u mreži narodnih knjižnica: primjer grada Koprivnice i Koprivničko-križevačke županije u Republici Hrvatskoj”, *Kragujevačko čitalište* br. 40 (2015): 2. https://issuu.com/nbkg/docs/kragujevacko_citaliste_decembar_201 (preuzeto 10. 4. 2024).
20. Vugrinec, Ljiljana. „Međunarodna suradnja putujućih knjižničara – krugovi koji se šire”, *Pokretne knjižnice – prije, za vrijeme (i poslije) pandemije korona virusa, 15. okrugli stol o pokretnim knjižnicama u Republici Hrvatskoj i 9. festival hrvatskih bibliobusa*, 93–113. Vinkovci: Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci, 2021.

Valentina Mikec
valentina@knjiznica-koprivnica.hr

Ana Škvarić
ana@knjiznica-koprivnica.hr

Ljiljana Vugrinec
ljiljana@knjiznica-koprivnica.hr
“Fran Galović” Public Library, Koprivnica, Croatia

DEVELOPMENT AND SOCIAL ROLE OF MOBILE LIBRARY SERVICES ON THE EXAMPLE OF “FRAN GALOVIĆ” PUBLIC LIBRARY IN KOPRIVNICA

SUMMARY: This paper aims to present the development of the Bookmobile Service of the “Fran Galović” Public Library in Koprivnica in the context of developing mobile library activities in the Republic of Croatia. It also aims to highlight the social role of mobile libraries as important factors in shaping the cultural life of the places they visit. Their support of educational institutions with which they cooperate daily is irreplaceable. The paper presents the changes in the development of the Bookmobile Service of the “Fran Galović” Public Library in Koprivnica brought about by the acquisition of a new bookmobile (third in a row). The new bookmobile was launched in the first half of 2024. Its spatial organization and technical equipment are suitable for the needs of mobile library users in the 21st century.

KEYWORDS: bookmobile, bookmobile service, mobile library service, library network, public libraries.

Примљено: 10. маја 2024.
Прихваћено: 23. септембра 2024.